

8

KURATORIUM
OSWIATY
w Katowicach

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Geografii
dla uczniów gimnazjów
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2013/2014**

logo
odpowiedniego
RODN „WOM”

KOD UCZNIWA

--	--	--

Etap: Rejonowy
Data: 16.01.2014r.
Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 11 stron (zadania 1-16).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. W zadaniach z luką należy używać określeń w poprawnej formie gramatycznej.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Uczniowi wolno korzystać podczas rozwiązywania arkusza z kalkulatora.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **60**

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu:

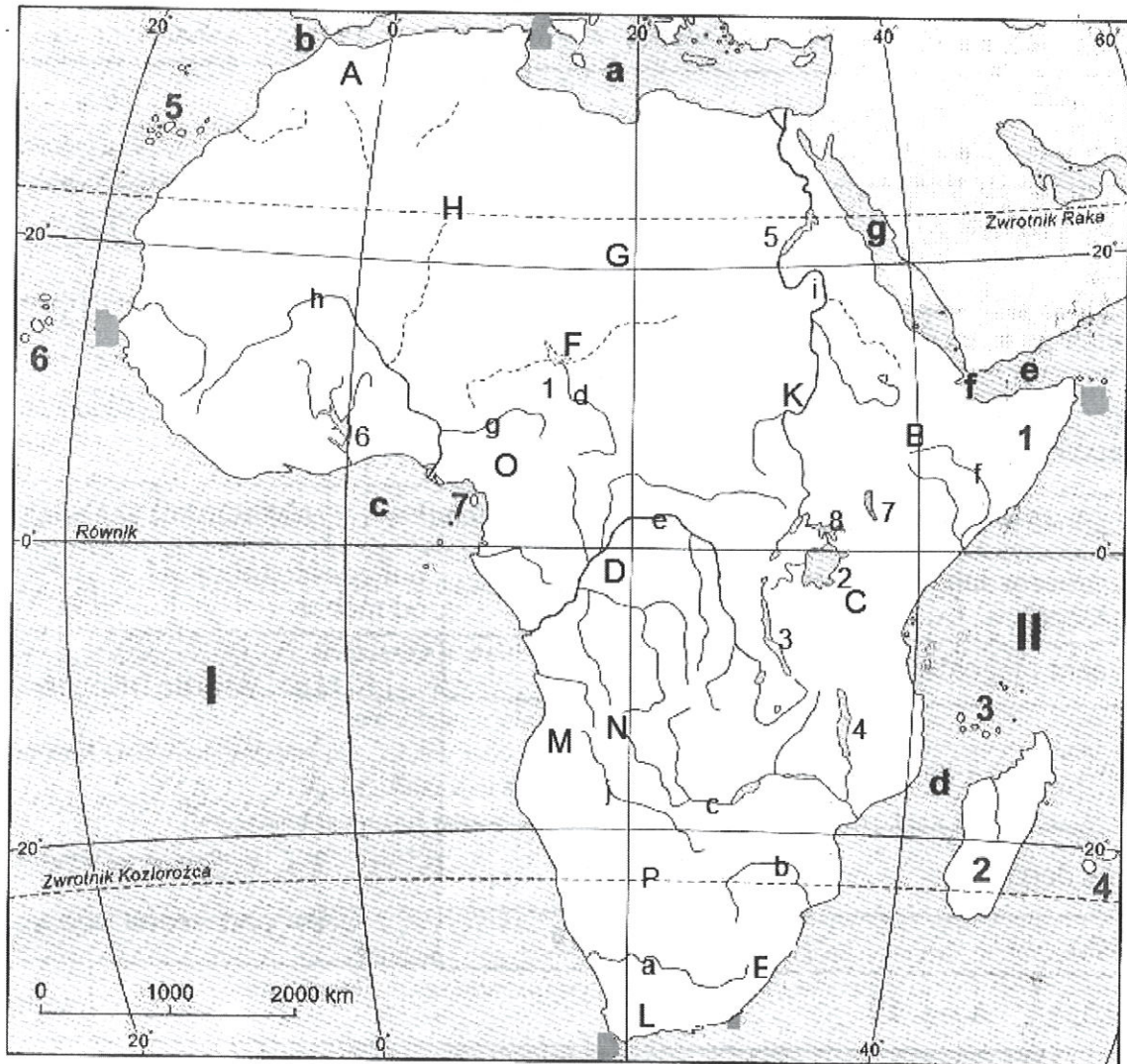
Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	8	2	3	3	5	3	3	4	4	2	5	5	3	4	2	4	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																	

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -
2. Członek -
3. Członek -
4. Członek -

Załącznik do zadania 1

Zadanie 1. (8 pkt)

Na podstawie mapy rozpoznaj obiekty geograficzne, nawy wpisz do tabeli w odpowiednie miejsca.

<i>Wyspy/ Półwyspy</i>	<i>Wody oblewające</i>	<i>Rzeki</i>	<i>Jeziora</i>
1	b	b	1
2	c	d	2
3	g	f	3
4	f	g	4
6	d	j	5
5	II	c	6

Zadanie 2. (2 pkt)

Afrykański podróżnik zauważył na początku listopada, że w południe Słońce jest w zenicie. Z tej informacji wynika, że (zaznacz poprawną odpowiedź)

A) znajdował się on w tym czasie

- a) w masywie Ahaggar 23°N
- b) w Kotlinie Kalahari 23°S
- c) nad Jez. Niasa 15°S
- d) nad Jez. Czad 13°N

B) następnym razem Słońce będzie górować tutaj w zenicie

- a) 22 XII b) 06 I c) 21 III d) 07 V e) 22 VI

Zadanie 3 (3 pkt)

Do podanych nazw stolic dopisz nazwę państwa, którego stolicą jest wskazane miasto.

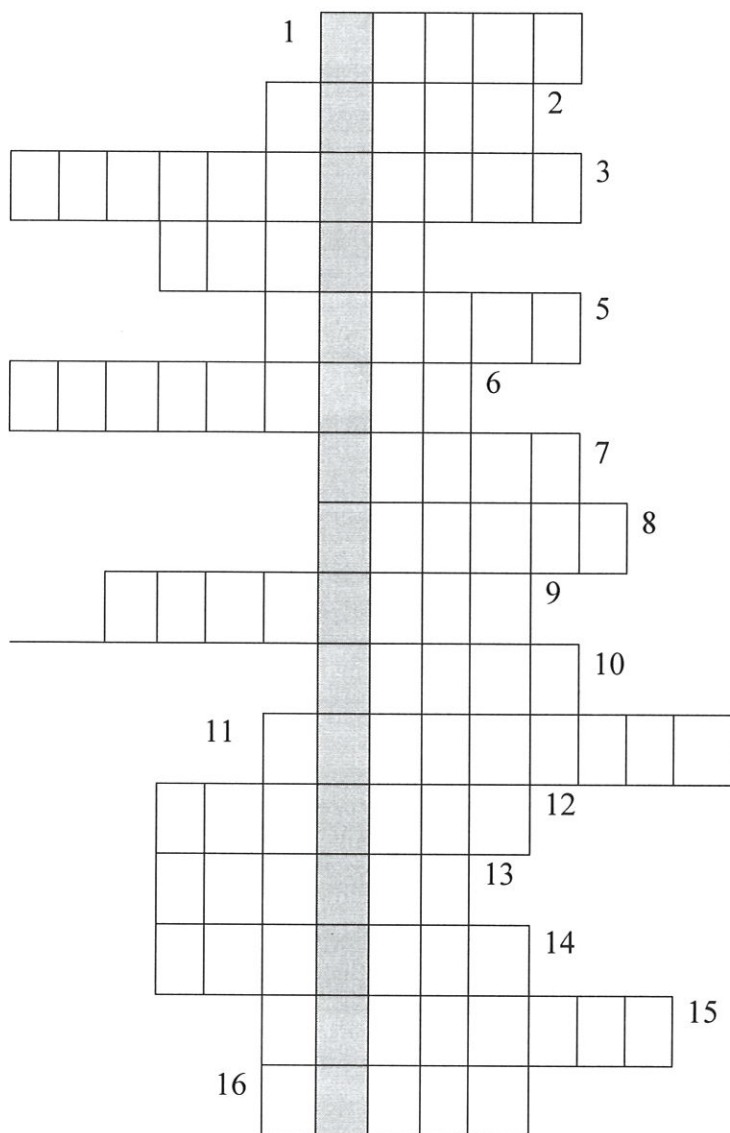
Bangi		Nairobi	
Ndżamena		Kigali	
Lusaka		Harare	

Zadanie 4 (3 pkt)

Rozpoznaj po opisie:

- a) Największe z antylop o śrubowato skreconych rogach, zamieszkujące sawanny prawie całej Afryki na południe od Sahary –
- b) Zwierzę przypominające konia, woła i antylozę. Ciemnogniady kadłub i siwy ogon przypominają konia, głowa wydaje się być zapożyczona od bawołu, nozdrza zakryte są płatkami skóry, a pysk otoczony długimi włosami” -
- c) „Jest barwy szaroczarnej bądź brudno brunatnej. Dorosłe samce dochodzą prawie do czterech metrów długości, wysokość zaś waha się około metra sześćdziesięciu centymetrów. Na nadzwyczaj wydłużonej głowie sterczy półtorametrowej nieraz długości róg” –
- d) W narzeczu Murzynów Bantu oznacza Góry Księżycowe –
- e) Żyją wyłącznie w Afryce. Obejmują dwa gatunki: jeden zamieszkuje bagna, rzeki i jeziora Afryki środkowej, a drugi żyje wyłącznie na lądzie w puszczy tropikalnej np. w Liberii, Nigerii, Gwinei -
- f) „Budową przypominał trochę osła i żyrafę. Do kłapoucha upodobiały go potężne uszy, natomiast trochę wyższy przodu tułów, długa szyja oraz małe rogi wyrastające z kości czołowej na stożkowatej głowie zbliżały go do żyrafy” -

Zadanie 5 (5pkt)

1. Wiatr wiejący od zwrotników do równika
2. Inna nazwa tej rzeki to Zair
3. Góry na południu Afryki
4. Mieszkanka sawanny
5. Przecina Afrykę prawie w połowie
6. Duże zwierzę z charakterystycznym nosem
7. Państwo nad Nilem
8. Niski mieszkaniec lasu równikowego
9. Największe jezioro Afryki
10. Rzadko spotykany w Afryce, np. na Kilimandżaro
11. Do tej zatoki wpada Niger
12. Państwo z pustynią o podobnej nazwie
13. Sztuczny zbiornik na Nilu
14. Rodzaj wydmy na Saharze
15. W Afryce najczęściej jednogarbny
16. Najwyższe położenie Słońca na niebie - tylko między zwrotnikami

HASŁO:.....

Zadanie 6 (3 pkt)

Samolot leci z Addis Abeby ($8^{\circ}58'N$, $38^{\circ}47'E$) do Johannesburga ($26^{\circ}08'S$ $27^{\circ}54'E$). Start następuje 15 stycznia o godz. 18° czasu miejscowego. Lot trwa 9 godzin. O której godzinie czasu miejscowego samolot wylądaje w Johannesburgu ?

Miejsce na obliczenia:

Wynik.....

Zadanie 7 (3 pkt)

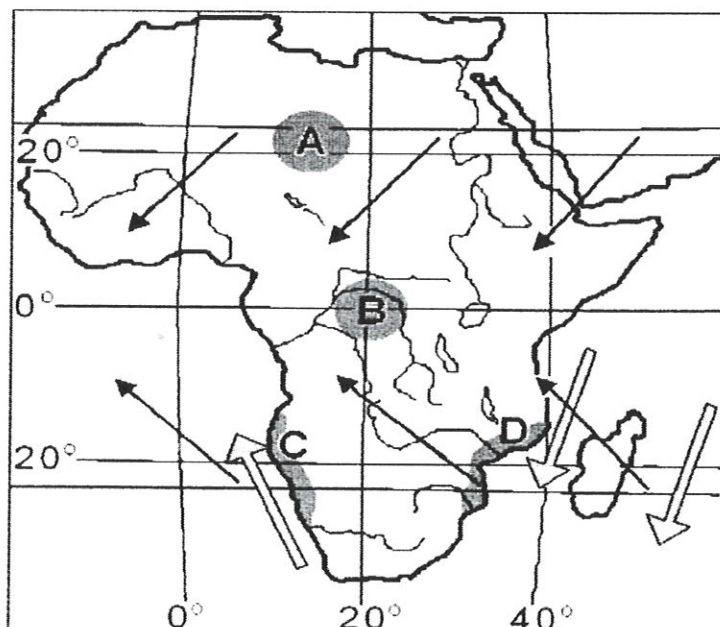
Do podanych w tabeli parków narodowych lub rezerwatów przyporządkuj państwo , na którego występuje.

Państwa: Gwinea, Burkina Faso, Etiopia, Kenia, Tanzania, Zambia, Botswana, Namibia, RPA, Demokratyczna Republika Kongo, Uganda,

Lp.	Park narodowy, rezerwat	Państwo
1	Krugera	
2	Gemsbok	
3	Etosha	
4	Kafue	
5	Serengeti	
6	Tsavo	
7	Auasz	

Zadanie 8(4 pkt)

Na podstawie mapy i własnej wiedzy o cyrkulacji pasatowej i wpływie prądów morskich na klimat wykonaj polecenia:

Źródło: www.cke.pl

→ pasaty
→ prądy morskie

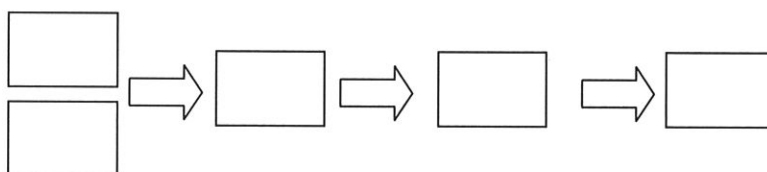
- a) Podaj definicję pasatu.....

 b) wyjaśni różnicę między wartościami rocznej sumy opadów atmosferycznych w obszarach A i B.....

 c) Podaj nazwę prądów bezpośrednio opływających Afrykę oraz ich termikę od wschodu i zachodu,

Zadanie 9 (4 pkt)

- a) Na którym szczycie afrykańskiego kontynentu występują lodowce górskie? Podaj jego nazwę i wysokość bezwzględną.....
 b) Uzupełnij model przyczynowo-skutkowy pokazując zmiany w środowisku przyrodniczym spowodowane topnieniem lodowców.
 A -wzrost temperatury powietrza
 B - pojawianie się jezior
 C - topnienie i cofanie się lodowców
 D -wychodzenie litej skały na powierzchnię
 E - zmniejszenie się ilości opadów

<http://ziemianarozdrozu.pl>

Zadanie 10 (2pkt)

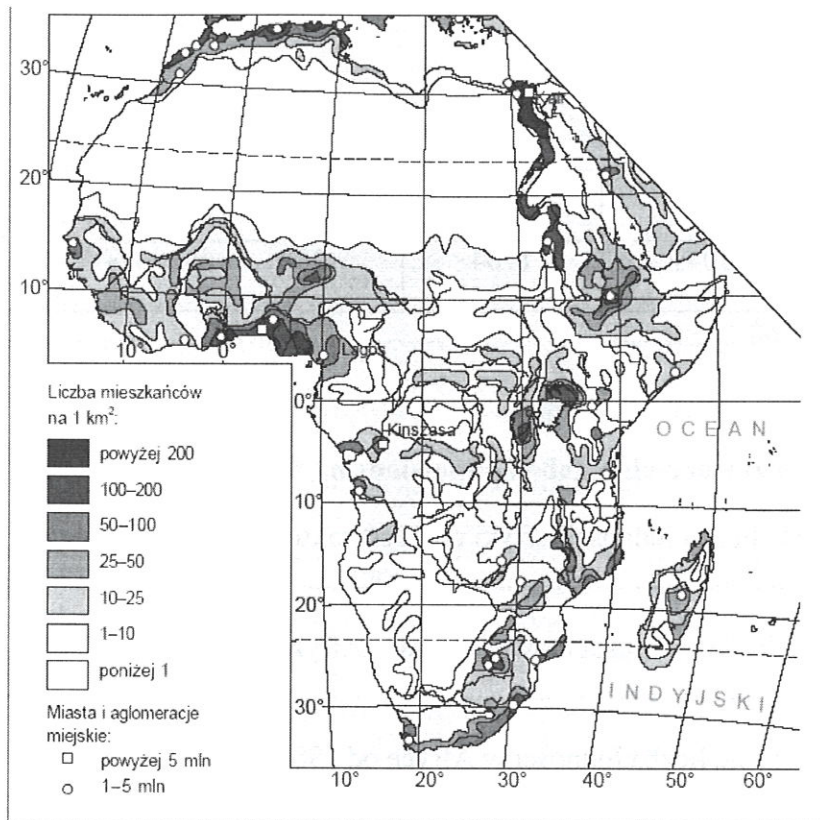
Oblicz temperaturę powietrza na wysokości 5500 m n.p.m., jeżeli u podnóża tego wzniesienia na wysokości 2350 m n.p.m. zanotowano + 23⁰ C. Przyjmij spadek temperatury 0,6⁰ C / 100m. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Zadanie

Podaj

lub dużej

Wynik.....

11 (5pkt)

jaka jest główna przyczyna małej gęstości zaludnienia:

Źródło: Barbara Lenartowicz, *WszPWN*

- a) W kotlinie Kongo.....
- b) Na Saharze.....
- c) Na wyżynie Abisyńskiej.....
- d) W dolinie Nilu.....

Zadanie 12(5 pkt)

Zmiany liczby ludności świata i wybranych kontynentów (w mln)

Lata	ŚWIAT	AZJA	AFRYKA	EUROPA
2012	7022	4192	1039	726
2000	6118	3705	821	729
1990	5295	3181	637	721
1980	4451	2636	408	693

1970	3705	2139	364	657
1960	3041	1704	282	605

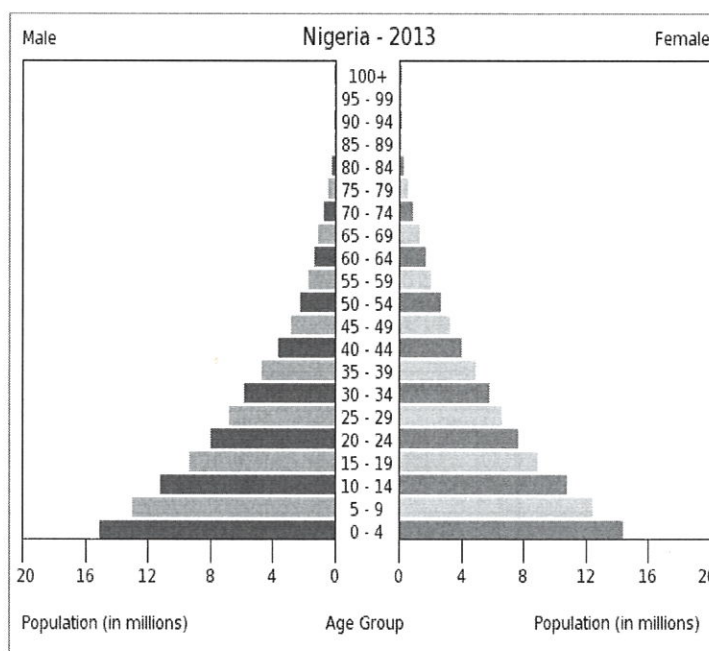
Źródło: wikipedia.pl

Na podstawie danych zawartych w tabeli odpowiedz na pytania:

- Ile razy wzrosła liczba ludności Afryki od 1960 roku do 2012 roku?
.....
- Jaki procent ludności świata stanowiła ludność Afryki w 2012 roku?
.....
- O ile zwiększyła się liczba ludności w Afryce od 1960 do 2012 roku ?
.....
- Porównaj tempo zmian ludności Europy i Afryki.
.....
.....
- Jakie będą skutki dalszego utrzymywania się takich zmian liczby ludności w Afryce?
.....
.....

Zadanie 13 (3pkt)

Na podstawie piramidy wieku wskaż dwie cechy demograficzne ludności Nigerii :

Źródło: <https://www.cia.gov>

1.....

2.....

B) Podaj co najmniej jedną przyczynę eksplozji demograficznej .

.....

Zadanie 14 (4 pkt)

Material źródłowy :

„95% procent róż sprzedawanych w europejskich supermarketach, również w Polsce, pochodzi z... Afryki.

Pojedyncza róża potrzebuje do wzrostu półtora litra wody dziennie. Pragnienie milionów kwiatów jest więc ogromne. Aby biznes był opłacalny, konieczny jest stały, bliski dostęp do wody. Idealnie, jeśli plantacje róż są umiejscowione w pobliżu jeziora, najlepiej w ciepłym, słonecznym klimacie David Harper, naukowiec z brytyjskiego Uniwersytetu Leicester, od ponad 30 lat obserwuje dewastację jeziora Naivasha w Kenii. Jezioro jest stopniowo wysuszane przez intensywną uprawę róż, które później trafiają do Europy. Harper oskarża swój kraj, a ściślej mówiąc, brytyjskie supermarkety, które są głównym nabywcą róż, o ignorancję. Każdy konsument, nabywając różę bez ekologicznego certyfikatu, przyczynia się do dewastacji afrykańskiego jeziora. Problem jest wart nagłośnienia, gdyż większość róż sprzedawanych w Europie pochodzi z Kenii, z rejonu jeziora Naivasha. Sawanna w okolicach jeziora zamieniła się w jedną, wielką szklarnię. Uprawa róż pociągnęła za sobą dziewięciokrotny wzrost ludności (w ciągu trzydziestu lat), a co za tym idzie, stopniowe wysychanie jeziora, większą liczbę zanieczyszczeń płynących z miasta i chemikaliów. (...)Idealne warunki klimatyczne w Afryce sprawiają, że holenderscy producenci ciętych kwiatów przenoszą swoje uprawy do Kenii, gdzie siła robocza jest tańsza, a słońce świeci przez cały rok. Sprawa szkodliwości plantacji nie wygląda jednak na tak oczywistą: w 2007 roku Instytut Zarządzania Zasobami Naturalnymi przy uniwersytecie w Cranfield (w Wielkiej Brytanii) przeprowadził badania, które wykazały, że holenderskie plantacje kwiatów emitują sześciokrotnie więcej CO₂ niż kenijskie – Afryka zwycięża jednak brakiem konieczności ogrzewania szklarni, ale kosztem natury. Z drugiej strony mamy problem taniej, afrykańskiej siły roboczej: niskie płace, łamanie praw pracowniczych i ogólnie zła atmosfera wokół kenijskich róż pozbawia te piękne kwiaty aury czystości. Praca na kenijskich plantacjach wiąże się nie tylko z poranionymi palcami, ale przede wszystkim z kontaktem z chemikaliami, również poprzez pitną wodę. (...)Woda, do której spływają chemikalia z upraw, jest później wykorzystywana przez okolicznych mieszkańców do przygotowywania posiłków. Afrykańskie kwiaty są również dostępne w polskich marketach, do których róże trafiają z Holandii. Niektóre europejskie kraje dostrzegły problem kenijskich róż – część supermarketów wprowadza do sprzedaży róże z certyfikatem Fair Trade, który jest gwarantem etycznych warunków pracy. Certyfikat nie zajmuje się jednak wpływem uprawy na środowisko naturalne. Jezioro Navaisha jest nadal zagrożone. Podobnie jak pracujący na plantacjach ludzie, którzy stają się ofiarami kwiatowego biznesu.

Źródło :Agata Marszałek <http://www.florand.com.pl>

a) Na podstawie tekstu podaj dwie zmiany w środowisku geograficznym spowodowane uprawą róż nad jeziorem Naivasha w Kenii.

1.....

2.....

b) Jaki wpływ na życie miejscowej ludności ma intensywna uprawa róż?

1.....

2.....

c) Oceń sposób prowadzenia upraw plantacyjnych w Afryce przez europejskie przedsiębiorstwa oraz uzasadnij swoją ocenę.

Ocena.....

Uzasadnienie.....

.....

d) Na podstawie własnej wiedzy i tekstu podaj 2 cechy gospodarki plantacyjnej.

1.....

2.....

Zadanie 15 (2 pkt)

Wskaż cechy przemysłu charakteryzujące kraje afrykańskie:

- a) Niski odsetek osób zatrudnionych w przemyśle
- b) Wysoki odsetek osób zatrudnionych w przemyśle
- c) Przewaga przemysłu wydobywczego nad przetwórczym
- d) Przewaga przemysłu przetwórczego nad wydobywczym
- e) Szybki postęp technologiczny
- f) Duże znaczenie przemysłu lekkiego i spożywczego w ogólnej produkcji

Zadanie 16 (4 pkt)

Wydobycie ropy naftowej					
Kraje	w mln ton				
Rok	1960	1970	1980	1990	1993
Świat	1 052	2 282	2 979	3 005	2 948
Afryka	13,8	292	298	294	340
Algieria	8,6	47,2	47,4	57,9	57,1
Angola	0,1	5,1	7,4	23,6	24,8
Egipt	3,3	16,4	29,4	43,5	47,5
Libia	–	160	88,3	67,8	67,0
Nigeria	0,8	54,2	102,0	89,3	101,9
Tunezja	–	4,1	*	4,6	4,6

- brak wydobycia, * brak danych Źródło: na podstawie Encyklopedii
Geograficznej Świata II Afryka A. Jelonek

A) Korzystając z tabeli odpowiedz na pytania:

- Państwo wydobywające najwięcej ropy naftowej w Afryce to
Wielkość tego wydobycia to
- W którym z państw wydobycie najbardziej zmalało w ciągu ostatnich (w tabeli)
20 lat?
- Ile razy wzrosło wydobycie ropy naftowej w Angoli od roku 1970 do 1993 (zaokrąglaj
do całości)?.....

B) Oblicz procentowy udział państw afrykańskich w światowym wydobyciu ropy
naftowej w 1993. Wynik zaokrąglaj do jednego miejsca po przecinku. Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Wynik.....

